

Атаманюк Зоя Миколаївна(Одеса) – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Забєліна Катерина – студентка I курсу факультету іноземних мов Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

МОРАЛЬНІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ ЦІННОСТІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Цінність... На даний момент кожна людина вкладає своє суб'єктивне бачення в поняття «цінність». Можна помітити, що кожна особистість бачить світ по-різному, тобто має різний світогляд, судження, думки. Якщо запитати декількох людей: «Що таке цінність?»- то ми не зможемо отримати однозначну, рівноправну відповідь. Тобто цінності змінюються тоді, коли і змінюється світогляд людини, змінюються його переконання, а можливо навіть і тоді, коли людина стає на нову сходинку свого життя. Але що ж таке «цінність» з точки зору філософії? Цінність — це будь-яке матеріальне або ідеальне явище, яке має значення для людини чи суспільства, заради якого вона діє, витрачає свої сили, час, заради якого вона живе. Це властивість того чи іншого предмета, явища задовольняти потреби, бажання, інтереси особистості, суспільства.

Філософське обґрунтування теорії цінностей дали представники неокантіанства В. Віндельбанд та Г. Ріккерт, в роботах яких цінності носять надісторичний характер, утворюючи, в сукупності, своєрідний, вічний в своїй трансцендентності світ, незалежний від свідомості людей. Це такі цінності як “істина”, “добро”, “краса”, які є цілями самі по собі і не можуть слугувати засобом для якихось інших цілей. М. Вебер, розглядаючи „ціннісно-раціональну орієнтацію” як один із видів соціальної дії, підкреслював соціально-історичну природу цінностей. Сучасні науковці розрізняють дві групи цінностей: матеріальні та духовні. Розглянемо кожний вид окремо.

Матеріальні цінності — це ціннісне значення природних об'єктів і предметних цінностей, тобто засобів праці і речей безпосереднього споживання.

Моральні цінності — моральні зразки, поняття, вимоги, що дають можливість людині оцінювати життя та орієнтувати себе в ньому. Моральні цінності включають до свого складу переживання і почуття.

Одним з найактуальніших питань сьогодення є вирішення проблеми, які цінності повинні посідати перше місце? Матеріальні чи моральні?

Світ, у якому ми проживаємо на даний момент,- складний. І те що, ми спіткали таку проблему, на мою думку, є наслідком нашого національного занепаду. Здається, що, все ж таки, людина у рівній мірі і матеріальне, і духовне створіння, але чому тоді, у цьому випадку, постає конфлікт між матеріальними спокусами і сумлінням совісті?

Кожен раз матеріальне і моральне бореться в людині, адже іноді приборкати це протистояння нам буває не під силу. Здавалося б, що в сучасному світі найголовнішим мірилом цінності людини в суспільстві має бути її мораль, добродієність, адже саме так було раніше. Проте яку картину ми маємо змогу спостерігати зараз? Якщо ми розирнемося навколо, то помітимо, що зараз практично усім керують гроші. Про яку моральність можна говорити, якщо прикра тенденція сьогодення демонструє нам невтішну картину за допомогою засобів масової інформації: невігдані історії реальних людей, які здатні зрадити усі свої

моральні ідеали задля кількох банківських рахунків... Яскравим прикладом цього одвічного протистояння моральних та матеріальних цінностей є твір Івана Карпенка-Карого «Мартин Боруля», де порушено постійну людську проблему – підміну особистих духовних цінностей (порядність, вірність, відданість, працелюбство) класовою приналежністю та матеріальними статками.

Змінюється світ, змінюються переконання, змінюється ментальність, змінюються люди. Це явище є не поворотним. Можна навіть сказати, що це своєрідна деградація людства. З одного боку, ми розуміємо, що жити не враховуючи моральних принципів не можна, але з іншого боку, мораль набуває присмаку чогось набридлого.

Бувають люди, які зовсім не зацікавлені у власному добробуті, як, наприклад, Григорій Сковорода, який шукав щастя у світі нематеріальних речей. Він, проживши довге та насичене мандрями та знайомствами життя, не піддався матеріальним спокусам та статкам, та попрохав, щоб на його надгробку викарбували такий вислів: «Світ ловив мене, але не спіймав». І навпаки, існують люди, які бачать своє щастя у володінні зручною автівкою, великим будинком та банківським рахунком. Вони зовсім не цінують щирість, справедливість, порядність, відданість, вірність, дружбу, любов. Одержимість якоюсь ідеєю не завжди є доброю справою, особливо коли впадаєш у стрімку гонитву за маревом хибних цінностей. Життя в пошуках істини, прагненні до справедливості, самовдосконалення, сміливості духу та злагоді з собою – таким було життєве кредо Сковороди. На мою думку, всі люди різні, тож однозначної відповіді на поставлене питання ми не знайдемо. Звичайно, не можна ставити матеріальне вище над моральним і навпаки. Мабуть це і є серйозною проблемою з якою ми зустрічаємося дуже і дуже часто. Але дехто може і не вбачати в цьому якоїсь проблеми зовсім і ставить на перше місце матеріальні блага, а ще комусь може бути важливим моральне начало. Я вважаю, що в цій проблемі потрібно знайти, так би мовити, «золоту середину» всього цього. Надзвичайно важливо, коли людина в змозі задовольнити свої як духовні, так і матеріальні потреби, адже однією із головних задач існування людини є формування стану внутрішньої рівноваги, за якого моральне і матеріальне в людині співіснують гармонійно.

Закінчуючи думку, хотілося б додати вислів з казки «Маленький принц» *Антуана де Сент-Екзюпері*: «— Вы красивые, но пустые, — продолжал маленький принц. — Ради вас не захочется умереть».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І.Д. Проблема особистісних цінностей: стан і орієнтири дослідження / І.Д.Бех // Українська психологія: сучасний потенціал. Матеріали Четвертих Костюківських читань (25 вересня 1996 р.). – В 3-х томах – К.: Вид-во ДОК-К, 1996. – Т. 1. – 431 с.
2. Гобозов И.А. Социальная философия: учебник для вузов/ И.А.Гобозов. – М.: Академический проект, 2007. – 352 с.
3. Сковорода Г. С. Вступні двері до християнської добронравності // Григорій Сковорода. Твори: В 2 т. — Т.1. — К. : Обереги, 1994. — С. 140-150.
4. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди / Д. Чижевський Д. — Х. : Прапор, 2004. — 272.